

LBRIS

We know

books

Coordonatoare Corint Clasici ai literaturii

IULIA-CRISTIANA STAN

SINCLAIR LEWIS

Strada Mare

Traducere din limba engleză, note și prefață
ANCA PEIU

CLASICI AI LITERATURII

CUPRINS

<i>Prefață de Anca Peiu</i>	5
<i>Tabel cronologic</i>	15
Strada Mare	21

Gara noastră este aspirația supremă a arhitecturii. Cifra de afaceri anuală a lui Sam Clark, cu prăvălia lui de articole de fierărie, reprezintă o culme de invidiat în toate cele patru districte care constituie Țara Domnului. Din arta sensibilă promovată la cinematograful local numit Rosebud Movie Palace¹ răzbate un Mesaj anume și, totodată, un umor în limite strict morale.

Așa ne e tradiția cea tihnită și dreapta noastră credință! Cine altcineva decât un cinic alienat ar zugrăvi Strada Mare în orice altă lumină sau și-ar găsi să-i tulbure cetățenii, punându-și măcar problema dacă ar mai putea exista și alte credințe?

CAPITOLUL 1

I

Pe un deal de pe malul fluviului Mississippi, unde, în urmă cu două generații, indienii Chippewa își instalau tabăra, silueta unei fete se contura viu pe fundalul cerului limpede ca albastreua al Americii de Nord. Nu zărea nici țipenie de indian acum; vedea numai mori de făină și ferestrele sclipind ale zgârie-norilor din Minneapolis și Saint Paul¹. Nu se gândea nici la nevestele indienilor, nici la transportul de ambarcațiuni de la un râu la altul (pentru evitarea vreunei cascade), nici la negustorii yankei de blănuri, ale căror umbre o împresurau. Cugeta la fondante de ciocolată cu nucă, la piesele lui Brioux², la motivele pentru care se tocesc tocurile și la faptul că profesorul de chimie se uitase fix la noua ei coafură, care-i ascundea urechile.

O briză ce străbătuse peste o mie de kilometri de câmpuri de grâu îi umfla fusta de tafta atât de grațios, atât de vibrant și de-a dreptul încântător, încât inima unui trecător de pe drumul din

¹ Zona metropolitană Minneapolis-Saint Paul se întinde pe teritoriul a două state. Dublul centru urban constă din metropolele Minneapolis și Saint Paul, cunoscute și ca „Orașele Gemene”, ambele în statul Minnesota, la confluența dintre fluviul Mississippi și râul St. Croix. Dar zona metropolitană pătrunde și în statul Wisconsin. Metropola Saint Paul, Minnesota, este, printre altele, și orașul natal al marelui scriitor american F. Scott Fitzgerald (1896-1940), autorul romanului *Marele Gatsby* (1925).

² Eugène Brioux (1858-1932), dramaturg francez.

¹ Alegoric: Palatul Cinematografic „Bobocul de trandafir”.

vale care o zărise întâmplător tresări de dor la imboldul ei de libertate, ce plutea ca un fior în văzduh. Ea își ridică brațele și se lăsă pe spate în voia vântului în vreme ce fusta i se unduia și-i flutura, iar o buclă de păr i se desprinsese, răzleață. O față pe culmea dealului; o față încrezătoare, gata să fie plămădită, tânără; o față sorbind aerul, ca și cum ar fi tânjit să soarbă viața însăși. Eterna comedie dureroasă a tinereții pline de năzuințe!

Este Carol Milford, rupându-și o oră de răgaz de la Blodgett College.

Zilele pionieratului, ale fetișcanelor cu bonete de soare și ale urșilor omorâți cu toporul prin poieni străjuite de pini sunt acum de mult apuse, mai apuse decât regatul Camelot; iar o față răzvrătită este spiritul însuși al acelei rătăcite împărății numite „Vestul Mijlociu american”.

II

Blodgett College se află chiar la periferia metropolei Minneapolis. Acesta este un contrafort al religiei solide. Încă mai combate ereziile unora ca Voltaire, Darwin și Robert Ingersoll¹. Familii pioase de prin Minnesota, Iowa, Wisconsin și cele două state Dakota își trimit odraslele într-acolo, iar Blodgett le protejează de ticăloșia universităților. Însă adăpostește fete prietenoase și tineri care știu cânta; și mai e și o profesoară căreia chiar îi sunt dragi Milton și Carlyle². Așadar, nu se poate spune că acei

¹ Robert Green Ingersoll (1833–1899), gânditor, scriitor, politician american. Ateu sau cel puțin agnostic declarat, poreclit, de altfel, „Marele agnostic”. Veteran al Războiului Civil, 1861–1865.

² Thomas Carlyle (1795–1881), gânditor și autor britanic de origine scoțiană, personalitate enciclopedică. Poliglot: a tradus pentru prima dată în limba engleză capodoperele filosofului german idealist Immanuel Kant (1724–1804). Gânditorul american Ralph Waldo Emerson (1803–1882),

patru ani petrecuți de Carol la Blodgett au fost iroșiți întru totul. Școala nefiind prea mare, tânăra nu avea foarte multe rivale, astfel că își permise îndrăzneala de a experimenta primejdioasa nestatornicie în fel și chip. Juca tenis, dădea petreceri cu feluri de mâncare improvizate; urma un seminar de artă dramatică pentru masteranzi; mergea la întâlniri în doi și se înscriesese într-o jumătate de duzină de societăți pentru practicarea artelor sau pentru căutarea înverșunată a unui lucru anume: Cultura Generală.

În clasa ei se mai găseau, poate, două-trei fete frumoșele, dar niciuna mai vrednică. Ea ieșea mereu în evidență atât la buchiseala din clasă, cât și la dans, deși, printre cele trei sute de studenți și studente de la Blodgett, se găseau și câteva zeci care se pricepeau să recite mai fidel ori care să danseze boston mai bine decât ea. Fiecare celulă din trupul său era vie – încheieturile fine ale mâinilor; pielea ca floarea de gutui, ochii de ingenuă, părul brunet.

Colegele din dormitor se minunau de trupul ei plâpând când o vedeau în neglijelul transparent sau ieșind udă de sub duș. Atunci li se arăta abia la jumătate din cât părea de mare de obicei; o copilă gingașă, care trebuia ocrotită cu bunătate și înțelegere. „Paranormală”, șopteau fetele, și „nepământească”. Și totuși, atât de radioactivi îi erau nervii, atât de aventuroasă îi era deschiderea către orice proiect luminos și promițător, oricât de vag conturat, încât dovedea mai multă energie decât oricare dintre tinerele zdravene, care, cu pulpele groase, îndesate în ciorapi de lână, strânși, pe sub pantalonii cumiți din serj albastru, galopau tropăind de-a lungul și de-a latul podelei sălii de sport, antrenându-se pentru Echipa de Baschet a Domnișoarelor de la Blodgett.

Un prieten cu Carlyle, a citit versiunea în engleză a scrierilor lui Kant. Se pare că aceasta a fost una dintre sursele principale ale Transcendentalismului emersonian.

Chiar și atunci când era oboșită, ochii ei întunecați iscodeau. Încă nu cunoștea necuprinsa capacitate a lumii de a fi crudă fără voie și trufaș de searbădă, dar, chiar de-ar avea să deprindă vreodată ea însăși acele puteri înspăimântătoare, ochii ei tot nu ajungeau posomorâți, nici copleșiți de amărăciune sau de tânjală amoroasă.

În ciuda tuturor elanurilor sale, în pofida afecțiunii și a „amurilor” pe care le-ar fi iscat, cunoștințele lui Carol păstrau o oarecare distanță față de aceasta. Fie că ar fi cântat imnuri religioase cu toată devoțiunea, fie că ar fi pus la cale vreo pozna, își păstra totuși acel aer suav și semeț, precum și o anumită atitudine critică. Poate că era credulă; o înnăscută admiratoare a eroilor; și totuși își puna întrebări fără încetare și examina problemele pe toate părțile. Orice s-ar fi ales de ea, nu ar fi rămas nicicând ținută locului.

Propria-i versatilitate o ademenea în mreje. Rând pe rând, spera să descopere că are o voce deosebită, un talent de pianistă, un har actoricesc, scriitoricesc, antreprenorial. De fiecare dată ieșea dezamăgită, dar apoi o lua de la capăt iar și iar – cu Organizația Studențească de Voluntariat pentru misionari în devenire; cu pictarea decorurilor pentru clubul de teatru; cu strângerea de reclame pentru revista colegiului.

În acea duminică după-amiază, își atinse apogeul, cântând la vioară în capela colegiului. Din penumbra amurgului, vioara ei preluă tema orgii, iar lumina lumânărilor o surprinse într-o rochie aurie, dreaptă, cu brațul arcuit pe arcuș și cu expresia sobră a buzelor. Toți bărbații se îndrăgostiră atunci, pe loc, de spiritul religios și de Carol.

De-a lungul anului absolvirii, își legă cu ardoare toate experimentele și succesele parțiale de perspectiva unei cariere. Zilnic, pe treptele bibliotecii sau în sala Clădirii Principale, colegele ei

discutau despre „ce vom face când vom absolvi colegiul?” Până și fetele care știau bine că se vor mărita se prefăceau că iau în seamă tot felul de posturi importante; chiar și acelea care știau că aveau să fie nevoite să lucreze dădeau de înțeles că le așteptau pretendenți formidabili. Cât despre Carol, ea era orfană; singura ei rudă era o soră care mirosea a vanilie și era măritată cu un medic oftalmolog din Saint Paul. Carol își cheltuise cam toți banii din averea lăsată de tatăl ei. Nu era îndrăgostită – adică, nu prea des, nici măcar pe intervale prea îndelungate. Avea să-și câștige existența.

Dar cum anume avea să și-o câștige, cum avea ea să cucerească lumea – aproape întru totul, pentru binele lumii, desigur – nu vedea. Majoritatea fetelor care nu erau logodite se făceau profesoare. Acestea se împărțeau în două categorii: fie tinere nepăsătoare, care recunoșteau că sunt gata să lase „clasa infectă și copiii nesuferiți” de cum prindeau vreo ocazie să se mărite, fie fecioare studioase, uneori sprâncenate și cu ochi bulbucați, care, la întrunirile de rugăciuni ale clasei, îl rugau pe Domnul să „le călăuzească pașii pe cărările faptei de cel mai bun folos”. Niciuna dintre aceste categorii nu o ispitesc pe Carol. Cea dintâi părea nesinceră (unul dintre cuvintele ei preferate la vremea aceea). Fecioarele zeloase erau, după părerea ei, în aceeași măsură gata să facă rău sau bine prin credința lor nestrămutată, în virtutea despicării firului în patru.

În diverse etape ale anului final, Carol se decisese, în cele din urmă, să studieze dreptul, apoi scenaristica de film, apoi să meargă la o școală sanitară medie și să se mărite cu un erou neidentificat.

Apoi își descoperi un hobby în sociologie.

Profesorul de sociologie era nou. Căsătorit, și deci tabu, venise de la Boston, trăise printre poeți și socialiști, evrei și

progresiști milionari de la Stabilimentul Universitar New York, iar grumazul îi era minunat, alb și vânjos. Chicotind, acesta își purtă grupa de studenți prin închisorile, birourile de caritate ori agențiile de plasament din Minneapolis și Saint Paul. În coada șirului, venind agale, Carol era indignată de curiozitatea nemiloasă a celorlalți și de felul lor de a se holba la săraci ca la grădina zoologică. Ea însăși se simțea ca o mare eliberatoare. Își duse mâna la gură, cu degetul arătător și policarul ciupindu-și buza de jos, până la durere, și se încruntă, savurându-și semeția.

Un coleg de clasă pe nume Stewart Snyder, un tânăr capabil, corpulent, într-o cămașă de flanelă gri, cu un papion negru, uzat, și cu șapca verde cu vinețiu a clasei lor, îi mormăi în ureche pe când mergeau amândoi în urma celorlalți prin bălegarul ocolului de vite din partea sudică a orașului Saint Paul:

— Tântălăii ăștia din colegiu mă obosesc. Se cred așa de grozavi! Ar fi trebuit să lucreze și ei la fermă, cum am lucrat eu. Muncitorii ăștia îi depășesc de la o poștă!

— Eu chiar îi iubesc pe muncitorii ăștia simpli! zise Carol, îmbujorată.

— Nu uita însă că acești muncitori simpli nu se cred câtuși de puțin așa!

— Ai dreptate! Îmi cer scuze!

Cu o desăvârșită smerenie, sprâncenele lui Carol se ridicară sub impulsul emoției. Cuprinse lumea întreagă cu o privire maternă. Stewart Snyder își pironi ochii asupra ei. Își înfipse pumnii mari în buzunare, apoi și-i scoase smucit, se descotorosi cu hotărâre de acest gest, încleștându-și mâinile la spate, și rosti anevoie:

— Știu. Tu îi *înțelegi* pe oameni. Majoritatea acestor afurisite de colege... Auzi, Carol, ai putea face atât de multe pentru oameni.

— Cum?

— Aăă... păi, adică... știi... compasiunea și toate astea... Dacă ai fi, să zicem, nevasta unui avocat. I-ai înțelege clienții. Eu mă fac avocat. Recunosc că, uneori, îmi mai pierd din compasiune. Îmi cam pierd răbdarea cu oamenii, ca turbatul, și încă în așa hal, încât nici nu mai pot suporta chinul. Tu ai fi numai bună pentru un tip care-i prea serios. L-ai face mai... mai... știi tu... înțelegător!

Buzele lui, cam botoase, și ochii de dulău o implorau să-l imploră să continue. Ea însă se desprinsese iute din mrejele simțămintelor lui de o putere covârșitoare. Exclamă:

— Ah, ia uite, bietele oi – milioane și milioane-ntregi!

Apoi se îndepărtă, grăbită.

Stewart nu era interesant. Nu avea un grumaz arătos și alb, și nu trăise nicicând printre reformatori faimoși. În clipa aceea, Carol nu-și dorea decât să aibă o odăiță a ei într-un azil, ca o călugăriță, dar fără grija straielor negre, să fie bună, să-l citească pe Bernard Shaw și să-i aducă pe calea cea dreaptă pe săracii recunoscători ai unei hoarde întregi.

Lecturile suplimentare de sociologie o duseră către o carte despre emanciparea satelor: plantarea copacilor, serbări comunale, cluburi de fete. Volumul avea poze cu pajiști verzi și ziduri de grădini din Franța, New England ori Pennsylvania. Dăduse peste el din întâmplare, cu un căscat nepăsător, pe care și-l înăbușise cu vârful degetelor, ușurel, ca o pisică.

Se cufundă în carte, tolânindu-se în fotoliul ei din dreptul ferestrei, încrucișându-și picioarele zvelte, în ciorapi de fil d'Ecosse, și strângându-și genunchii până sub bărbie. Pe când citea, mângâia o pernă de mătase. Era înconjurată de întreaga exuberanță textilă a unei camere de la Blodgett College: locul de la fereastră învelit în creton, fotografiile ale fetelor, o reproducere

în cărbune a Colosseumului, un vas de încălzit pentru petrecerile improvizate și o duzină de perne brodate, sau împodobite cu mărgelile, sau pirogravate. Șocant de deplasată se arăta o miniatură a „Bacantei dansând”. Aceasta era singura urmă a prezenței lui Carol în încăpere. Pe toate celelalte le moștenise de la precedentele generații de studenți.

Din această perspectivă, ca parte a tuturor acestor banalități, privise tratatul despre emanciparea localităților rurale. Dar deodată încetă să se mai agite. Trecu în mare grabă prin restul cărții. O parcursese pe jumătate, când clopotul de ora trei o chemă la lecția de istorie engleză.

Suspină și își zise în sinea ei: „Asta vreau să fac după absolvire! Voi pune mâna pe unul dintre târgușoarele acelea din prerie și îl voi face frumos. Îl voi însufleți. Cred că, atunci, mai bine m-aș face profesoară, dar nu voi fi genul acela de profesoară. Nu o să-i pisez. De ce să aibă numai cei din Long Island suburbii cu grădini? Nimeni nu s-a ocupat de orașelele urâte de pe-aici, din nord-vest, mărginindu-se doar să organizeze reluări de spectacole prăfuite și să construiască biblioteci pline de cărți siropoase. O să-i fac să-și regăsească pajiștile verzi și drăgălașele case țărănești, și o Stradă Mare cocheta!”

Astfel, ea triumfă la lecție, care se desfășură ca o competiție tipică, în stil Blodgett, între un profesor plicticos și niște copii nărăvași, de douăzeci de ani, câștigată, evident, de cel de la catedră, fiindcă adversarii săi trebuiau să-i răspundă la întrebări, pe când el le putea contracara întrebările-capcană, chestionându-i prompt:

— Ați verificat la bibliotecă? Păi, atunci, bine-ați face!

Profesorul de istorie era un preot pensionat. Astăzi era sarcastic. Îl rugă pe tânărul domn Charley Holmberg, un talent sportiv:

— Charles, crezi că te-ai întrerupe din fascinanta urmărire a acelei muște malefice, de-ar fi să te rog să ne recunoști că nu știi nimic despre regele Ioan?

Profesorul petrecu trei minute încântătoare, asigurându-se că absolut nimeni nu-și amintea exact data când a fost emisă Magna Carta¹.

Carol nici nu-l auzi. Era ocupată cu finisarea unui acoperiș al unei primării comunale, acoperit doar pe jumătate cu cherestea. Găsise un om din satul de prerie căruia nu-i plăcea imaginea născocită de ea, cu străzi unduitoare și arcade, însă ea dusese la bun sfârșit clădirea consiliului comunal și îl învinsese fără drept de apel.

III

Cu toate că se născuse în Minnesota, Carol nu se familiarizase cu satele din prerie. Tatăl ei, un bărbat surâzător și sărăcăcios îmbrăcat, om învățat și care o tachina cu blândețe, venise din Massachusetts și, de-a lungul întregii sale copilării, fusese judecător în Mankato, care nu este orașel de prerie, dar pe ale cărui străzi mărginite de grădini, precum și de-a lungul aleilor de ulmi, renăscuse spiritul ținutului New England, cu peisajele sale în alb și verde. Mankato se află printre stânci, întinzându-se până pe malurile râului Minnesota, aproape de Traverse de Sioux, unde cei dintâi coloniști încheiaseră tratate cu indienii, iar, odinioară, hoții de vite fugeau mâncând pământul de urmăritorii lor.

¹ *Magna Charta Libertatum*: denumirea latină originală a documentului cunoscut și ca *Magna Carta*, emis în Anglia, în 1215, în timpul domniei regelui Ioan Fără de Țară. Prin *Magna Carta* se îngredea puterea regală, în scopul eliminării abuzurilor comise de monarh, și se garanta un număr de drepturi pentru toți cetățenii. *Magna Carta* are valoarea confirmată a unui document fundamental al parlamentarismului englez.

Urcând de-a lungul malurilor râului întunecat, Carol îi asculta poveștile despre ținutul întins, cu ape galbene și oase de bizon albite către apus; despre zăgazuri din Sud și negri cântând, ori palmieri către care apele lunecau mereu, misterios; și auzi iarăși în gândul său clopotele înfiorate și pufăitul gros al vapoarelor cu abur de pe râu, pline-ochi, care naufragiaseră, ținute în recife de nisip, cu șaizeci de ani în urmă. De-a lungul punților, ea vedea cu ochii minții misionari, bărbați pasionați de jocuri de noroc cu jobene pe cap și căpetenii de indieni Dakota cu pături stacojii... Fluierături nocturne, venind din depărtări, aiurea, de după cotul râului, zgomot de vâsle vârtoase, purtate de ecouri, printre pini, și o strălucire lunecând peste apele negre.

Cei din familia lui Carol se mulțumeau cu cât aveau, punând preț pe inventivitate, cu un ritual de Crăciun plin de surprize și duioșie, și cu „petreceri costumate” spontane și absurd de voioase. În familia Milford, sălbăticiunile mitologiei depănate la gura sobei nu erau animale nocturne obscene, care să dea buzna de prin dulapuri și să înfulece fetițe, ci fapte benefice și cu ochi strălucitori, precum *tam htab*, care era flocos și albastru, și sălășluia în baie, și se repezea să încălzească piciorușele copiilor; și soba cu petrol, care torcea și știa povești; și *skitamarrigg*, care se juca împreună cu copiii înainte de micul-dejun, dacă aceștia săreau din pat și închideau fereastra, chiar la primul vers al cântecului despre *puellas*, pe care tata îl cânta în timp ce se bărbiera.

Planul pedagogic al judecătorului Milford era să-și lase copiii să citească orice ar fi poftit, iar în biblioteca lui castanie, Carol absorbise cărți de Balzac și Rabelais, Thoreau¹ și Max

¹ Henry David Thoreau (1817–1862), scriitor american romantic, gânditor excentric, discipol al lui R.W. Emerson și influențat inițial de transcendentalism. Prieten cu Walt Whitman. Capodopera sa *Walden* (1854) reprezintă un volum de eseuri originale, scrise în urma experimentului

Müller¹. Cu toată seriozitatea, el își învăța odraslele literele de pe spatele enciclopediilor, iar când musafirii politicoși întrebau despre progresele „micuților”, erau oripilați să-i audă pe copii repetând solemn: „A – And, And – Aus, Aus – Bis, Bis – Cal, Cal – Cha.”

Mama lui Carol murise când fetița avea nouă ani. După ce micuța împlinise unsprezece ani, tatăl ei se retrăsese din magistratură și se stabilise cu familia la Minneapolis. Acolo, doi ani mai târziu, murise și el. Sora lui Carol, o făptură energică, dătătoare de sfaturi bune, mai mare decât ea, îi devenise o străină încă de pe vremea când încă mai locuiau sub același acoperiș.

Din acele vremuri timpurii, cu aura lor castanie și argintată, și, de asemenea, din independența lor față de alte rude, Carol își păstra o dorință de a fi altfel decât oamenii vioi, capabili și ignoranți în tot ceea ce ținea de cărți; și, de asemenea, avea un instinct de a remarca și de a se minuna de agitația lor, chiar și atunci când participa ea însăși la aceasta. Dar, din câte își dădea seama, pe măsură ce își descoperea menirea de a planifica orașele, se simțea însuflețită să devină ea însăși vioaie și capabilă.

IV

După o lună, ambiția lui Carol își pierduse claritatea. Ezitările pe care le avea față de meseria de profesoară reveniseră. Nu era, așa cum se temea, destul de tare ca să îndure rutina, și nu se putea închipui stând în picioare în fața unor copii, rânjind și autorului, care și-a petrecut mai bine de doi ani și două luni într-un bordei de pe malul unui iaz, sub cerul liber. Spirit rebel, este autorul eseului „Asupra nesupunerii civice” (1849).

¹ Max Müller (1823–1900), filolog și orientalist german, unul dintre fondatorii studiilor indiene și al religiei comparate. Autor de scrieri erudite, dar și de scrieri populare. A contribuit la întărirea edificiului științific al epocii victoriene.

prefăcându-se a fi înțeleaptă și hotărâtă, dar dorința de a crea un orașel minunat îi rămase neclintită. Ori de câte ori găsea vreo știre despre un club al femeilor dintr-un oraș de provincie sau vreo fotografie a unei Străzi Mari, răzlețe, simțea un dor profund de toate acestea și nutrea chiar sentimentul că este jefuită de propria muncă.

La recomandarea profesoarei de engleză, se apucă să studieze serios bibliologia la o școală din Chicago. În mintea ei, un nou plan prindea contur și culoare. Se și vedea lămurindu-i pe copii să citească basme fermecătoare, ajutându-i pe tinerii bărbați să-și găsească volumele de mecanică, purtându-se amabil cu bătrânii în căutare de ziare – o adevărată lumină călăuzitoare a bibliotecii, o certă autoritate în materie de cărți, invitată la dineuri cu poeți și exploratori, citindu-și câte o lucrare proprie pe la vreo distinsă asociație de savanți.

V

Recepția finală a facultății, înainte de festivitatea înmânării diplomelor de absolvire. Peste cinci zile avea să se declanșeze ciclonele examinărilor finale.

Casa președintelui era ticsită de frunze de palmier, sugerând atmosfera cabinetelor de pompe funebre, iar în sala bibliotecii, o încăpere de trei metri, cu un glob pământesc și cu portretul lui Whittier¹ și al Marthei Washington², orchestra studențească interpreta muzică din *Carmen*³ și *Madama Butterfly*⁴. Carol era

¹ John Greenleaf Whittier (1807–1892), poet american abolitionist. În 1915, numele său a fost dat și orașelului din Alaska situat lângă ghețarul cu același nume.

² Martha Washington (1731–1802), soția lui George Washington, primul președinte al Statelor Unite ale Americii.

³ Operă de Georges Bizet (1838–1875), compozitor francez.

⁴ Opera de Giacomo Puccini (1858–1924), compozitor italian.

amețită de muzică și de emoțiile despărțirii. Vedea frunzele de palmier ca pe o junglă, becurile cu abajururi roz, ca pe o ceață opalină, iar pe profesorii colegiului, cu ochelarii lor cu tot, ca pe niște zei din Olimp. O copleși melancolia la vederea fetelor mai șterse, cu care „mereu dorise să facă cunoștință”, și a jumătății de duzină de băieți, care erau gata să se îndrăgostească de ea.

Însă cel pe care îl încuraja ea era Stewart Snyder. Acesta era evident mai viril decât ceilalți; era chiar ușor bronzat, în ton cu costumul lui, luat de-a gata, cu pernuțe pentru umeri. Se așeză lângă ei, cu două cești de cafea și cu un pateu de pui, pe un morșan de galoși prezidențiali din debaraua de sub scară, și, pe când muzica suavă se strecura printre ei, Stewart îi șopti:

Nu pot îndura asta, despărțirea asta, după patru ani! Cei mai fericiți din viață!

Așa credea și ea.

— Ah, știi! Când te gândești că, peste numai câteva zile, ne vom despărți și nu ne vom mai revedea nicicând cu unii din vechea gașcă!

— Carol, ascultă bine ce-ți spun! Mereu te fofilezi când încerc să-ți vorbesc serios, dar trebuie să mă ascuți. Am să mă fac avocat mare, poate chiar judecător, și am nevoie de tine, și te-aș proteja...

Brațul său i se strecură pe după umeri. Muzica insinuantă îi întorcea tot spiritul de independență. Spuse jalnic:

— Ai avea grijă de mine?

Îi atinse mâna. Era caldă, zdravănă.

— Cum să nu! O să ne distrăm, Doamne, pe cinste, la Yankton, unde o mă stabilesc...

— Dar eu vreau să fac ceva cu viața mea.

— Ce poate fi mai bun decât să-ți întemeiezi un cămin tihnit, să crești niște puști simpatici și să cunoști niște oameni așezați, cumsecade?